

3. Erhverv

Kapitlet beskriver planer for erhvervsudviklingen inden for industri, håndværk, logistik-, liberale-, service-, fødevarer- og jordbrugserhverv i kommunen.

Læs kommunens politik for erhvervsudvikling i kommuneplanens hovedstruktur.

Fakta - strategiske samarbejder

REn Energi Lolland (REEL) – vækst og jobskabelse er målet:
Energisystemer er vejen dertil

Partnerskabet REEL er et samarbejde mellem Lolland Kommune, Lolland Forsyning, Andel, European Energy og Gate 21 (reel-lolland.dk).

Partnerskabet har overordnet set fokus på at skabe grøn handling, og skabe erhvervsudvikling og vækst gennem den grønne omstilling på Lolland. REEL har fokus på to områder;

1. Vedvarende energi, og
2. Formidling om Lollands potentialer som innovativ energiø.

LOKE A/S- vi skaber vækst ud af vedvarende energi på Lolland

LOKE er et udviklingselskab ejet af Lolland Kommune, hvis formål er at skabe vækst og udvikling på Lolland og gøre øen førende indenfor udvikling af vedvarende energi og intelligent energiforbrug (loke-energi.dk).

Erhvervspolitik

Øget vækst og beskæftigelse øger velfærden og styrker de kommunale budgetter. Derfor står erhvervspolitikken helt centralt i Lolland Kommunes indsats for at gøre Lolland til et samfund i lokal balance. I årene frem bliver det helt afgørende at skabe gode rammebetingelser for erhvervslivet, og at kunne tiltrække og fastholde virksomheder, der vil Lolland og som bygger på vores erhvervsmæssige styrker.

Lolland Kommune er godt på vej ind i en exceptionel erhvervsudvikling. Femernbyggeriet er for alvor gået ind i anlægsfasen. Over de kommende ca. 5 år afvikles anlægsarbejder for ca. 40 mia. kr. Byggeriet giver ikke bare aktivitet, under selve anlægget, men skaber også gode muligheder for nye arbejdspladser, når forbindelsen står klar og det tyske marked rykker tættere på. Det gælder i særdeleshed i forlængelse af regeringens beslutning om at bevare elementfabrikken i Rødbyhavn.

Femernbyggeriet har også givet et styrket afsæt for turismeudvikling på Lollands sydkyst, jf. 5. Turisme og friluftsliv.

Samtidig er der, bl.a. i forlængelse af klimaloven med dens ambitiøse mål om en national 70 % CO₂-reduktion i 2030, sat turbo på den grønne omstilling, der understøttes af kommunens Klima- og energiplan (lolland.dk). Det har skabt en øget national og global efterspørgsel efter grønne energiløsninger, der taler direkte ind i kommunens styrkeposition indenfor grøn energiproduktion, og store bagarealer til havnene.

Det giver medvind for erhvervsudvikling på Lolland, og den positive udvikling er allerede i gang. Lolland Kommune har de seneste år oplevet en massiv interesse for etablering af nye virksomheder i kommunen. Interessen retter sig bl.a. mod Stensø-området ved Nakskov Havn og mod Rødbyhavn for forskellige virksomheder i den grønne energi-værdikæde samt mod Maribo og Rødby for virksomheder, der ser en fordel i en bynær placering tæt på Femernforbindelsen og motorvej.

Lolland Kommune arbejder sammen med Business Lolland-Falster om at få sat de nye virksomheder sammen, og dermed facilitere en sektorkobling sammen med Lolland Forsyning, hvor virksomhederne understøtter hinanden og aftager hinandens produkter, overskudsproduktion, affald mv., og sikre stærke virksomhedsklynger.

Med erhvervspolitikken ønsker Lolland Kommune:

- at fastholde de positive effekter af Femernbyggeriet til varig lokal vækst og arbejdspladser, når forbindelsen står færdig.
- at omsætte Lollands styrkeposition inden for grøn energiproduktion til lokal vækst og arbejdspladser.
- at skabe de bedst mulige rammebetingelser for produktionsvirksomheder og landbrug, der traditionelt set er vigtige erhverv i området med mange lokale arbejdspladser.

I forlængelse af de seneste års erhvervsudvikling vil Lolland Kommune satse på en fremadrettet erhvervsudvikling i hovedbyerne Nakskov og Maribo. Derudover satses der også på udviklingsområdet, hvor den nye arbejdshavn i Rødbyhavn og elementfabrikkens bevarelse skaber nye muligheder.

Den store erhvervsaktivitet fordrer desuden en hurtig og effektiv sagsbehandling, når virksomheder henvender sig med henblik på en placering i kommunen eller for at få løst et problem. Kommunen ønsker at styrke dialogen med det lokale erhvervsliv i samarbejde med Business Lolland-Falster. I den dialog skal virksomhedernes behov være i centrum, og samarbejdet skal være præget af en grundlæggende tro på, at alle projekter kan lade sig gøre.

Den generelle erhvervsudvikling varetages i en erhvervsfremmeindsats i samarbejde med Guldborgsund Kommune. Lolland Kommune samarbejder desuden regionalt på begge sider af Femern Bælt og Storebælt og er opsøgende på strategiske partnerskaber indenfor vores styrkepositioner – f.eks. samarbejder, der understøtter kommunens satsning på grøn erhvervsudvikling.

Femern Bælt-forbindelsen og infrastruktur

Lolland Kommune vil udnytte etableringen af den faste forbindelse over Femern Bælt til at skabe nye erhvervs muligheder for både eksisterende og nye virksomheder.

Kommunen er en del af Øresundsregionen. Med Femern Bælt-forbindelsens forventede åbning i 2029 vil Lolland Kommune blive centrum i en ny Femern Region, med en strategisk placering mellem de to store metropoler Hamborg og København.

Nye virksomheder får dermed incitamentet til at slå sig ned på Lolland, hvor de har mulighed for at få en gunstig placering i forhold til den nye infrastruktur og fremtidens store markeder.

Etableringen af Femern Bælt-forbindelsen vil gøre kommunen mere attraktiv for logistikerhverv og transporttunge virksomheder. Lolland Kommune vil derfor sikre velplacerede motorvejsnære erhvervsområder, som f.eks. ved afkørsel 48 i Maribo og ved den nye afkørsel 50 ved Rødby.

Etableringen af Femern Bælt-forbindelsen vil desuden gøre kommunen mere attraktiv for turismeerhverv. Lolland Kommune vil sikre placeringsmuligheder for turistfaciliteter og styrke særligt Sydkysten med Rødbyhavn som centrum.

Kommunen vil desuden styrke infrastrukturen , jf. 6. Trafik og transport.

Grøn erhvervsudvikling

Energiproduktion betyder meget for Lollands økonomi. Den er med til at tiltrække nye investeringer, og produktionen giver betydelige indtægter - også til de lokale ejere. Samtidig producerer Lolland i dag mere vedvarende energi, end vi selv kan forbruge. Vi leverer den energi, der gør det muligt at tale om CO₂-neutrale byer. Det forhold giver Lolland nogle særlige muligheder, f.eks. i forhold til de mange virksomheder, der skal bruge store mængder grøn energi.

Lolland Kommune satser derfor på at tiltrække nye virksomheder med stort energibehov samt at understøtte de miljø- og energiteknologiske virksomheder i kommunen, særligt omkring Nakskov, Holeby og Rødbyhavn, hvor der er god adgang til energi. Virksomheder med stort energibehov er f.eks. glasindustri, datacentre, emballage- og kemivirksomheder, mv.

Med miljø- og energiteknologiske virksomheder menes virksomheder, som producerer og udvikler alternative energi- og miljøløsninger, f.eks. producenter af vedvarende energi, energilagingsfaciliteter, CO₂-lagring, producenter af energiprodukter herunder virksomheder der kan omsætte vedvarende energi til andre energiformer, der kan afsættes såvel lokalt som udenfor kommunen.

Lolland Kommune planlægger derfor for erhvervsområder, som primært er målrettet til den type virksomheder, så der kan opnås en synergieffekt mellem virksomhederne.

Produktions- og eksporterhverv

Industrien udgør fortsat en væsentlig del af Lolland Kommunes erhvervsliv. Kommunen skal fortsat være en produktionskommune, og vil bl.a. understøtte erhvervet ved at sikre, at der er en kompetent, faglært arbejdsstyrke.

I denne kommuneplan er udpeget produktionserhvervsområder for at gøre det klart, hvor kommunen ikke vil tillade omdannelse til andre formål end produktionserhverv af hensyn til produktionsvirksomhedernes drifts- og udviklingsmuligheder.

Landbrug og fødevarer

Landbruget er et centralt erhverv i Lolland Kommune, der sammen med det samlede fødevarerhverv har stor betydning for kommunen. Som primærerhverv leverer jordbruget en række produkter til fødevarerhvervet, men er også leverandør til energiforsyning, industrien mv.

Lolland Kommune vil arbejde for at styrke samarbejdet på tværs af landbrug, industri og forsyningsområdet og dermed styrke hele det lokale erhvervsliv. Kommunen vil bakke op om forskning og udvikling der sigter imod et miljøvenligt og økonomisk velfunderet landbrug, baseret på en bred vifte af afgrøder med høj værdi og kvalitet.

Målsætninger

Lolland Kommune skal opleves som

- et attraktivt sted for placering af nuværende og kommende virksomheder, hvor der kan tilbydes tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft.
- en solid sparringspartner med høj service og rettidig omhu og som rammeskaber for stadig vækst og udvikling.
- et godt sted at drive miljø- og energiteknologisk virksomhed
- et godt sted at drive økologisk og højteknologisk landbrug.

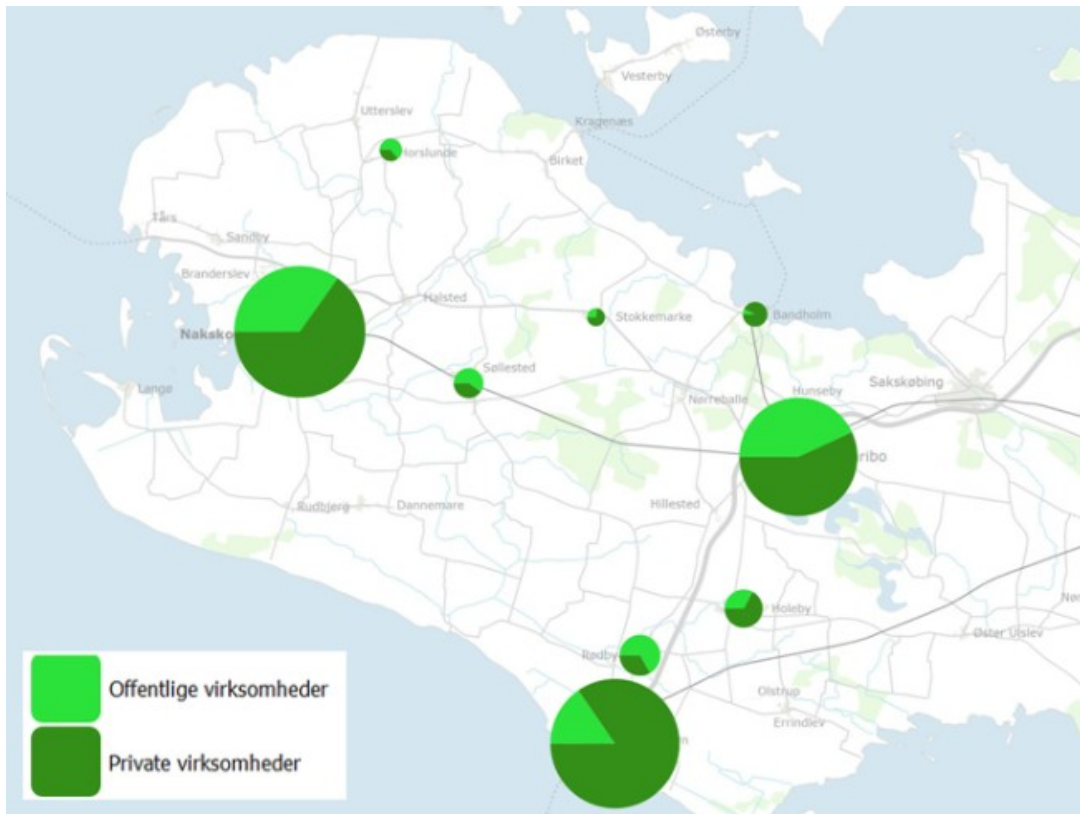
Redegørelse

Status for erhverv i Lolland Kommune

Lolland Kommune er en stærk erhvervskommune med mange arbejdspladser, ift. indbyggertallet. Dette gælder særligt omkring Rødbyhavn, Maribo og Bandholm., jf. *tabel 3.1*.

Tabel 3.1 Antal arbejdspladser i Lolland Kommune uden enkeltmandsvirksomheder (Kilde: CVR, okt 2024)

By/område	Antal arbejdspladser	Arbejdspladser pr. 100 indbyggere mellem 16 og 64 år
Nakskov	5.328	78,5
Rødbyhavn	5.212	562,2
Maribo	4.385	157,2
Rødby	520	48,9
Holeby	432	63,0
Søllested	272	41,2
Bandholm	188	104,4
Stokkemarke	99	46,9
Landsbyer og landdistrikter	2.910	35,6

Kort 3.1 Fordeling af offentlige og private arbejdspladser i det overordnede bymønster

Billedet af, hvordan arbejdspladserne fordeler sig på byerne jf. **kort 3.1**, og de største private virksomheder i kommunen jf. **tabel 3.2**, er nu og de kommende år stærkt påvirket af de midlertidige virksomheder, der anlægger Femern Bælt-Forbindelsen.

Som det fremgår af **tabel 3.2**, så står FLC (Femern Link Contractors) gruppen for tre virksomheder inden for de ti største virksomheder i kommunen - FLC Tunnel Group North I/S, FLC Portals Group I/S og FLC Marine Works Group I/S. I alt har FLC-gruppen 3.044 ansatte der udgør 2.546 årsværk.

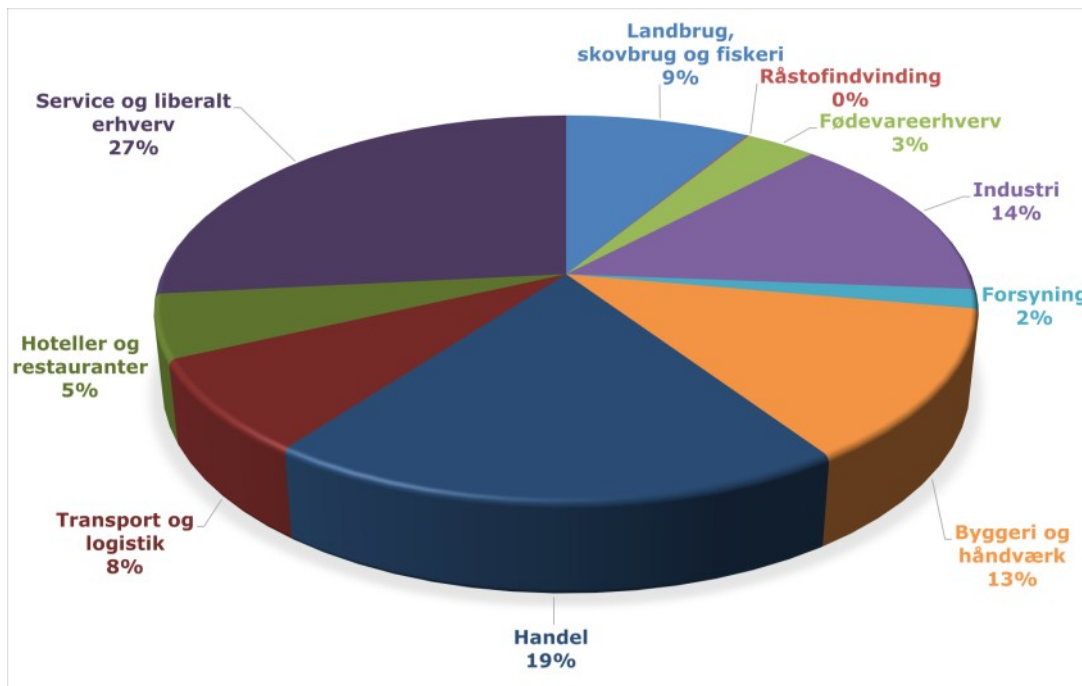
Kort 3.1 viser, at de største offentlige arbejdspladser er placeret i Nakskov og Maribo, men også i Rødbyhavn er der mange offentlige arbejdspladser pga. Kofoedsminde. Ser man bort fra FLC er de 10 største private virksomheder i kommunen placeret i Nakskov, Holeby, Rødbyhavn og Bandholm, jf. **tabel 3.2**.

Tabel 3.2 Største private virksomheder i Lolland Kommune (Kilde: CVR, okt. 2024)

Nr.	Virksomhed	By	Antal ansatte	Antal årsværk
1	FLC Tunnel Group North I/S	Rødbyhavn	2.684	2.217
2	FLC Portals Group I/S	Rødbyhavn	247	225
3	LALANDIA A/S	Rødbyhavn	473	222

4	Vestas Manufacturing A/S	Nakskov	259	163
5	ALFA LAVAL NAKSKOV A/S	Nakskov	169	154
6	MAN Energy Solutions	Holeby	160	153
7	NORDIC SUGAR A/S Nakskov	Nakskov	194	145
8	Scandlines Danmark ApS	Rødbyhavn	146	123
9	DLF Beet Seed ApS	Holeby	149	120
10	FLC Marine Works Group I/S	Rødbyhavn	113	104
11	Knuthenborg Park og Safari	Bandholm	183	102
12	CODAN MEDICAL ApS	Rødbyhavn	116	94
13	ORTOFON A/S	Nakskov	124	90

Erhvervslivet i Lolland Kommune har rødder i landbrug, industri, håndværk, fødevarerproduktion og havnerelaterede erhverv. Disse områder er stadig nogle af kommunens styrker. Samtidig vokser erhvervslivet nu inden for engroshandel, service, liberale erhverv, logistik og turisme. Fordelingen af arbejdspladser på forskellige brancher kan ses i *figur 3.1*.

Figur 3.1 Fordeling af arbejdspladser på brancher

Erhvervsudvikling – Lolland Kommune i en ny virkelighed

Lolland Kommune står i en ny virkelighed, der rummer store perspektiver for erhvervsudviklingen. Mulighederne for erhvervsudvikling hviler særligt på:

- Femern Bælt-forbindelsen
- Grøn Gas Lolland-Falster
- Bevarelse af tunnelfabrik og tunnelhavn
- Ny station og afkørsel ved Rødby
- Område til CO₂-fangst og lagring (CCS)
- Overskud af energi
- Nye højspændingsstationer

Etableringen af Femern Bælt-forbindelsen betyder, at Lolland Kommune kommer til at ligge på den primære trafikforbindelse mellem Skandinavien og det øvrige Europa. Med åbningen af den faste forbindelse kommer der fra Rødbyhavn et opland på:

- 9 mio. mennesker inden for 2 timers kørsel
- 19,5 mio. mennesker inden for 4 timers kørsel
- 109,5 mio. mennesker inden for 8 timers kørsel

Placeringen lige ved den faste forbindelse over Femern Bælt, giver et særligt potentiale for transport og logistikerhverv da man her har samlet jernbane, motorvej og havnefaciliteter.

I 2021 besluttede regeringen at der skulle etableres en gasledning til Lolland-Falster "Grøn Gas Lolland-Falster" og i 2024 blev gasledningen etableret, og begyndte at levere grøn gas til Nakskov Sukkerfabrik. Gasledningen betyder samtidig at andre erhverv med stort energiforbrug kan etablere sig, og at det

kan blive rentabelt at etablere biogasanlæg. Etableringen af biogasanlæg giver adgang til biogent CO₂, og understøtter dermed både et PtX erhverv og jordbrugserhvervet generelt.

Den 14. december 2023 vedtog Folketinget at ændre anlægsloven for Femern forbindelsen, hvilket indebærer at tunnelementfabrikken med tunnelhavn bevares og kan anvendes i forbindelse med nye store infrastrukturprojekter. Desuden kan overskudskapaciteten komme det private marked til gavn, f.eks. til produktion af off-shorevindmøller eller delelementer hertil. Men tunnelementfabrikken med arbejdshavn og øvrige produktionsarealer, rummer med bagarealerne et væsentligt potentiale til marshalling havn, skibsværfter mv., hvor der er brug for store lagerarealer og adgang til havn, jernbane og motorvej.

Den 20. juni 2024 blev der givet licens til at Carbon Cuts A/S kan undersøge mulighederne for CO₂-lagring i undergrunden ved Rødby. Det forventes at Carbon Cuts A/S, vil få tilladelse til CO₂-lagring, når der er udarbejdet miljøvurdering mv. I forbindelse med etableringen af et CO₂-lager, skal der etableres en robust CO₂-infrastruktur f.eks. via tog, rørledninger og skibe. En CO₂-infrastruktur vil kunne skabe grundlag for en lang række virksomheder der anvender CO₂, f.eks. i fødevarerindustrien og metalbearbejdningsindustrien mv. Dette vil give en biogen CO₂-infrastruktur, der vil kunne bruges i produktionen af grønne PtX-brændsler, som kan erstatte fossile brændsler.

Lolland Kommune har fra starten vist sig villige til at planlægge for VE (Vedvarende Energianlæg) og stille faciliteter til rådighed for forsøg i det der blev kaldt Lolland CTF (Community Test Facilities). I dag produceres der 3,3 gange så meget strøm som vi selv bruger i Lolland Kommune. Der er dog planlagt for 6,8 gange vores eget forbrug, men ikke alle solcelleanlæg er endnu blevet net tilsluttet. Der er i dag derfor mere grøn strøm til rådighed end der er behov for i Lolland Kommune. Det, sammen med at Lolland Kommune har vist, at man er indstillet på at planlægge og vedtage planer for VE-anlæg, har betydet der er stor interesse for at etablere nye virksomheder i kommunen.

Lolland Kommunes planlægning for VE har betydet, at Energinet er ved at etablere to nye højspændingsstationer, og at der er et generelt fokus på at styrke elnettet i kommunen, til gavn for borgere og erhvervsliv. Samtidig giver det mulighed for at koble flere VE-anlæg på elnettet.

Jordbrug og fødevarerhverv

Landbruget er et dominerende erhverv i kommunen og er kendetegnet ved store moderne veldrevne gårde. Landbruget understøtter og understøttes af en lang række virksomheder, hvor Nordic Sugar A/S i Nakskov (sukkerfabrik) og Maribo Seed Denmark i Holeby er nogen af de største.

Kommunen oplever fortsat at flere nichefødevarerproducenter etablerer sig i kommunen. Det er vurderingen at denne udvikling, indenfor kvalitetsfødevarer, har en betydning for Lollands image/omdømme i forhold til turisme, bosætning og erhvervsudvikling. Dette giver en speciel mulighed for at etablere nye samarbejdsformer mellem det offentlige, landbruget og øvrige erhverv.

Herudover rummer fremtiden for jordbrugserhvervet nye vækstmuligheder inden for en bred vifte af afgrøder af høj værdi og for et multifunktionelt landbrug, der ikke alene leverer fødevarer, men også energi og specialprodukter til industrien. Det kan f.eks. være naturlige farve- og duftstoffer, planteolier, naturlægemidler og plantefibre. Sidstnævnte fører direkte over i et andet udviklingspotentiale for erhvervslivet i kommunen, nemlig plast-, fiber- og kompositområdet.